

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 33a regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

- w sprawie uznania roku 2021 Rokiem Tymoteusza Karpowicza w 100. rocznicę urodzin.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy pana posła Krzysztofa Mieszkowskiego.

(-) Piotr Adamowicz; (-) Mateusz Bochenek; (-) Janusz Cichoń; (-) Zofia Czernow; (-) Eugeniusz Czykwin; (-) Joanna Fabisiak; (-) Joanna Frydrych; (-) Konrad Frysztak; (-) Krzysztof Gadowski; (-) Kamila Gasiuk-Pihowicz; (-) Elżbieta Gelert; (-) Tomasz Głogowski; (-) Cezary Grabarczyk; (-) Krzysztof Grabczuk; (-) Jan Grabiec; (-) Michał Gramatyka; (-) Agnieszka Hanajczyk; (-) Klaudia Jachira; (-) Maria Małgorzata Janyska; (-) Ewa Kołodziej; (-) Zbigniew Konwiński; (-) Robert Kropiwnicki; (-) Maciej Lasek; (-) Gabriela Lenartowicz; (-) Tomasz Lenz; (-) Artur Łacki; (-) Arkadiusz Marchewka; (-) Jagna Marczułajtis-Walczak; (-) Krzysztof Mieszkowski; (-) Rajmund Miller; (-) Killion Munyama; (-) Arkadiusz Myrcha; (-) Grzegorz Napieralski; (-) Sławomir Neumann; (-) Małgorzata Niemczyk; (-) Tomasz Piotr Nowak; (-) Mirosława Nykiel; (-) Paweł Papke; (-) Małgorzata Pępek; (-) Krzysztof Piątkowski; (-) Paweł Poncyłjusz; (-) Jacek Protas; (-) Monika Rosa; (-) Krystyna Sibińska; (-) Bogusław Sonik; (-) Franciszek Sterczewski; (-) Michał Szczerba; (-) Iwona Śledzińska-Katarasińska; (-) Jarosław Urbaniak; (-) Marta Wcisło; (-) Monika Wielichowska; (-) Ryszard Wilczyński; (-) Paweł Zalewski; (-) Urszula Zielińska.

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 2020

**w sprawie uznania roku 2021 Rokiem Tymoteusza Karpowicza w 100. rocznicę
urodzin**

„Ostatni poeta niemożliwy”, wybitny przedstawiciel modernizmu, artysta nurtu lingwistycznego w poezji – Tymoteusz Karpowicz na stałe wpisał się w historię literatury polskiej. Swoimi dokonaniem zajął na jej kartach miejsce osobne, nieoczywiste, odrębne. Autor *Słojów zadrzewnych*, opierając swą twórczość na lingwistycznym eksperymentatorstwie, próbowaniu języka i siłowaniu się z nim, wpisywał w tę twórczość wątki filozoficzno-kulturowe. Szorstkość, nieoczywistość i bezkompromisowość jego poezji po dziś dzień stanowią duże wyzwanie interpretatorskie. W roku 2021 przypada 100. rocznica urodzin Tymoteusza Karpowicza – wybitnego poety, prozaika, dramaturga, publicysty, wykładowcy i tłumacza. Karpowicz urodził się 15 grudnia 1921 roku w podwileńskiej wsi Zielona. Edukację przerwał mu wybuch II wojny światowej, po 1945 roku wyjechał do Szczecina. Debiutował jako publicysta jeszcze w Wilnie, w „Prawdzie Wileńskiej”; debiut poetycki artysty przypadł na rok 1948. W 1949 roku Tymoteusz Karpowicz przeniósł się do Wrocławia, gdzie wkrótce po podjęciu studiów polonistycznych na Uniwersytecie Wrocławskim, został asystentem profesora Tadeusza Mikulskiego. Od 1956 roku zasiadał Karpowicz w redakcjach ważnych literackich czasopism, pełnił funkcję prezesa Wrocławskiego Oddziału Związku Literatów Polskich. Przede wszystkim jednak wydawał liczne tomy poetyckie, niezwykle eksperymentatorskie, innowatorskie; prowadził dialog z literacką tradycją, tradycją wiersza, poruszał w twórczości istotne w tamtym czasie wątki polityczne, filozoficzne, kulturowe. Po obronie w 1973 roku pracy doktorskiej na Uniwersytecie Wrocławskim wyjechał poeta na stypendium naukowe do Stanów Zjednoczonych. Wykładał na Uniwersytecie Iowa, uczelniach w Chicago, Berlinie czy Monachium. W roku 1978 objął katedrę literatury polskiej na Uniwersytecie Illinois w Chicago. Promował tu literaturę i kulturę Polski.

Tymoteusz Karpowicz zmarł 29 czerwca 2005 roku w Chicago. Pochowany został na Cmentarzu Osobowickim we Wrocławiu. W roku 2021 będziemy świętować 100-lecie jego urodzin. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, przekonany o wyjątkowym znaczeniu artystycznego dorobku poety, oddając hołd jego artystycznym dokonaniom, ustanawia rok 2021 Rokiem Tymoteusza Karpowicza.

UZASADNIENIE

Unikatowość poetyckich dokonań Tymoteusza Karpowicza czyni go polskim artystą obowiązkowym, kanonicznym. Odrębność, niezrozumiałość i „niedostępność” jego sztuki sprawiają jednak, że zbyt łatwo o niej zapominamy. Rok 2021 jest najlepszą okazją, by o dorobku Karpowicza przypomnieć. To w roku 2021 przypada 100. rocznica urodzin tego wyjątkowego poety, prozaika, dramaturga, publicysty, wykładowcy i tłumacza.

Urodzony 15 grudnia 1921 roku w podwileńskiej wsi Zielona, Tymoteusz Karpowicz doświadczył II wojny światowej i jej skutków. Przerwanie w 1939 roku edukacji i wyjazd w 1945 roku do Szczecina, a w roku 1949 do Wrocławia, zaważyły na całym życiorysie poety. W Szczecinie pracował Karpowicz w Polskim Radiu, we Wrocławiu, wkrótce po podjęciu studiów polonistycznych na Uniwersytecie Wrocławskim, został asystentem profesora Tadeusza Mikulskiego. W tym mieście pisał i redagował, tu obronił pracę doktorską, w roku 1957 został prezesem Wrocławskiego Oddziału Związku Literatów Polskich.

Do roku 1956 trwało wycofanie poety z życia literackiego i publicystycznego. Po tej cezurze Karpowicz zasiadał kolejno w redakcjach „Nowych Sygnałów” i „Odry”, w roku 1957 został prezesem Wrocławskiego Oddziału Związku Literatów Polskich. Od tego czasu wydawał też liczne tomy poetyckie, w odwilżowych „Gorzkich źródłach”, „Kamiennej muzyce” dokonał swego rodzaju oceny minionego okresu. Angażował się również w prace warszawskiej „Poezji”.

W roku 1973 obronił Karpowicz swoją pracę doktorską na Uniwersytecie Wrocławskim, w tym samym czasie rozpoczął pracę wykładowcy na Uniwersytecie Iowa w Stanach Zjednoczonych. Wykładał także na uczelniach w Chicago, Berlinie czy Monachium. W roku 1978 objął katedrę literatury polskiej na Uniwersytecie Illinois w Chicago, gdzie promował literaturę i kulturę swojej ojczyzny. Badał twórczość Bolesława Leśmiana.

Wydane niespodziewanie w 1999 roku *Słoje zadrzewne* na nowo rozpoczęły dyskusję wokół osobności lingwistycznych eksperymentów i wyjątkowego znaczenia językowych zabiegów Tymoteusza Karpowicza. Dezintegracją składni wiersza, weryfikacją tradycyjnego znaczenia słów, wydobywaniem z nich niespodziewanych kontekstów, stwarzał jakby artysta poezję na nowo. Literackie siłowania się z językiem tego „mistrza komplikacji znaków” prowadziły czytelnika jego poezji poza sam język, w sferę problematyki egzystencjalnej: *patrz przez siebie jak przez wielki wyzior/w ciemnym mięsie człowieka/odłóż palce na moment z wieczności/ i poczekaj jeszcze poczekaj* („cierpliwość”). Kształt swoim modernistycznym poszukiwaniom nadawał również za pośrednictwem dramatu. Jego „teatr osobny” z *przerwaną*

*łącznością między podstawowymi wyznacznikami rodzaju i gatunku*¹ to arcyciekawe dokonanie polskiej XX-wiecznej sztuki scenicznej.

Licznie wydawane tomy poetyckie, m.in. „Gorzkie źródła”, „Kamienna muzyka”, „Znaki równania” czy „Trudny Las” kolejno umacniały pozycję Karpowicza jako artysty wybitnego, acz odrębnego. Jako przedstawiciel poezji lingwistycznej, artysta tworzył poezję jakby na nowo. Skrupulatne i dociekliwe odkrywanie, weryfikowanie i zderzanie słów oraz kontekstów, mierzenie się i polemizowanie z literacką przeszłością i kulturą tradycją poetycką sprawiły, że do dziś określa się dorobek Tymoteusza Karpowicza eksperymentatorskim. Językowe, ale również polityczne i filozoficzne dociekania artysty na stałe wpisały go w historię literatury polskiej. W związku z 100. rocznicą jego urodzin warto na nowo się z nimi zmierzyć. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, przekonany o wyjątkowym znaczeniu artystycznych osiągnięć Tymoteusza Karpowicza, oddając hołd całości jego dokonań, ustanawia rok 2021 Rokiem Tymoteusza Karpowicza.

---

¹ A. Krajewska, *Dramat genologii, czyli o gatunkach współczesnego dramatu*, [w:] *Problemy teorii dramatu i teatru*, wybór i oprac. J. Degler, Wrocław, s. 222.